

מאי איכא למימר? מדוע לא הוזכר במשנה שנחשד הוא על ידי שבועה זו?

והתירוק: **תנא** במשנתנו **שבועת שוא וכל דרמי ליה!**

ואף שבועת ביטוי שנשבע לשעבר, אף היא שקר כמותה. והנשבע אותה לשקר, אף הוא ככל החשודין לעבור על השבועה, שמנתה משנתנו.

שנינו במשנתנו: **היה אחד מהם משחק בקוביא** — שכנגדו נשבע ונוטל!

ושואלת הגמרא: **הא תו, למה לי?** והרי כבר שנינו פסול נשבע לשקר ומלוה בריבית?

והתירוק: **תנא פסולא דאורייתא**. ומשום כך **קתני** אף את פסולו של המשחק בקוביא, שפסולו הוא **פסולא דרבנן**. אך מדאורייתא אין זה נחשב גזל.⁽⁶¹⁾

שנינו במשנתנו: **היו שניהן חשודין** — חזרה שבועה למקומה — דברי רבי יוסי. רבי מאיר אומר — יחלוקו!

אמר ליה רבא לרב נחמן: היכי תנן? כיצד אתה שונה את דברי המשנה. האם רבי יוסי אומר יחלוקו או שרבי מאיר אומר יחלוקו?

אמר ליה רב נחמן: לא ידענא!

חזר רבא ושאלו: **הלכתא, מאי?**

אמר ליה: לא ידענא!

איתמר: אמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן — רבי יוסי אומר יחלוקו; וכן תני רב זביד בר אושעיא — רבי יוסי אומר יחלוקו!

איכא דאמרי: תני רב זביד אמר רבי אושעיא — רבי יוסי אומר יחלוקו; אמר רב יוסף בר מניומי עבד רב נחמן עובדא — יחלוקו! ועשה רב נחמן מעשה כרבי יוסי, ופסק שיחלוקו!

שנינו במשנתנו: חזרה שבועה למקומה:

ושואלת הגמרא: **לחיבן חזרה השבועה?**

ומתרצת: **אמר רבי אמי:**

רבתינו שבכבל אמרו: חזרה שבועה לפיני!

כלומר, חזרה השבועה, ואין בית דין משיביעין אותו ולא גובין ממנו ממון. אלא מושבע הוא בשבועת הר סיני שהשביע הקב"ה את ישראל על "לא תגזול". והוא יפרע מן הכופר ממון לחברו!

רבתינו שבארץ ישראל אמרו: חזרה שבועה למחויב לה — לנתבע שהודה במקצת, וכיון שאין הוא יכול לישבע — משלם!⁽⁶²⁾

61. ברשב"א לעיל [דף לא] מבואר שאף שפסולי עדות מדרבנן, אין גובין ממון על פיהם, מכל מקום אם תפס זה שהעידו לטובתו — אין מוציאין מידו.

62. העיר הריטב"א, שבסוגית הגמרא נחלקו האמוראים בדעת רבי מאיר דחזרה שבועה

61. ברשב"א לעיל [דף לא] מבואר שאף שפסולי עדות מדרבנן, אין גובין ממון על פיהם, מכל מקום אם תפס זה שהעידו לטובתו — אין מוציאין מידו.

ובאילת השחר נסתפק האם גם לענין שבועה יהיה הדין כן. וכגון שהנתבע היה משחק

ורב ושמואל דאמרי תרוייהו: לא שנו את דין זה שגובין היתומים מן היתומין בשבועה — אלא באופן שמת המלוה בחיי הלוה. ובזמן שירשו בניו את החוב, עדיין לא היה חיוב שבועה על אביהם, כיון שהלוה עדיין היה חי.

אבל, אם מת לוח בחיי המלוה, כבר נתחייב מלוה לבני לוח שבועה, שהרי כל הבא להיפרע מנכסי יתומין אינו נפרע אלא בשבועה.

והדין הוא שאין אדם מזריש ממון שהוא חייב עליו שבועה לבניו. ופטורין בני הלוה משבועה ומתשלום.⁽⁶³⁾

ונמצאנו למידים, שכל המחויב שבועה שאינו יכול, לא הוא ולא כשנגדו להישבע, אין נשבעין ואין נפרעין. אלא חזרה שבועה לסיני, ומפסידין יורשי המלוה.

והוא הדין בששניהם חשודין על השבועה, שהתובע והנתבע אינם יכולים להישבע, מפסיד התובע!

ומבואר, שדעת רב ושמואל היא, שהמחויב שבועה ואינו יכול לישבע — פטור. וחזרה

אמר רב פפא: רבותינו שבבבל הרי הם רב ושמואל.

רבותינו שבארץ ישראל הרי זה רבי אבא.

והראיה שרבותינו שבבבל הם רב ושמואל, היא מהא דתנן — וכן היתומין הבאים לגבות חוב אביהם, לא יפרעו מן הנתבע החייב, אלא בשבועה!

והוינן בה: ממאן יפרעו בשבועה?

אילימא אם נאמר שיפרעו מלוה ויגבו ממון שהלוה אביהן ללוה זה, על ידי שטר חוב שיש בידם, ועל זה נאמר שעליהן להישבע את שבועת המשנה שלא פקדם אביהם ולא אמר להם שחוב זה פרוע — דבר זה תמוה, וכי מדוע עליהם להישבע? והלוא אברהון של היתומים, אילו היה בחיים, היה שקיל את חובו בלא שבועה. ואינהו היתומין, נחייבם ליטול רק בשבועה?

אלא, הכי קאמר: וכן היתומין יתומי המלוה הבאים לגבות מן היתומין של הלוה — לא יפרעו אלא בשבועה.

ומחמת ספק זה פסק רבי יוסי "יחלוקו". ומשמע, שבעיקר הדין מודה רבי יוסי לרבי מאיר. אך נסתפק בגוף דינו של רבי מאיר ולכן פסק — יחלוקו!

63. רעק"א בחו"מ סימן ק"ח ס"א הביא הביא מדברי שו"ת רדב"ז, שאם טוענים היתומים שאביהם כבר נשבע, צריכים הם לברר שאכן נשבע, ויטלו!

למקומה. אולם לא נתבאר טעם דברי רבי יוסי, הסובר שאם שניהם חשודין — יחלוקו. וכן יש לבאר טעמו של רב נחמן דעבד עובדא כרבי יוסי.

וביאר הרשב"א והריטב"א, שנסתפקו רבי יוסי ורב נחמן בדינו של רבי מאיר שחזרה שבועה למקומה:

האם חזרה שבועה למקומה ופטור משבועה ומתשלום, או שחזרה שבועה למחויב לה ומשלם הנתבע את הכל.

שבועה לסיני.

ורבותינו שבארץ ישראל, הסוברים המחויב שבועה ואינו יכול להשבע — חזרה שבועה למחויב לה. ומתוך שאינו יכול לישבע משלם — הכוונה היא לרבי אבא!

והראיה לכך: מעשה דההוא גברא דהטף נסכא מחבריה [חטף אדם חתיכה של כסף מחברו]

אתא הנגזל לקמיה דרב אמי, ובאותה עת יתיב רבי אבא קמיה ישב רבי אבא לפני רב אמי.

אייתי, הביא הנגזל חד פהרא עד אחד שהעיד דמחטף חטפא את חתיכת הכסף ממנו מיניה. ותובעו הנגזל להשיב את הגזילה.

אמר ליה החוטף: איך חטפתי, אכן מודה אני שחטפתי ממך כלי זה שאתה תובע. אבל — ודידי חטפתי. שלי חתיכת הכסף, ואת שלי חטפתי!

אמר רבי אמי: היכי לדייניו דייני להאי דינא? [איך ידונו הדיינים בדין זה שקשה לדונו, כפי שיבואר להלן]

שמה נימא ליה לחוטף — זיל שלים, שהרי הודה בעצמו שחטף, ואילו היו שני עדים על החטיפה, שוב לא היה נאמן לומר דידי חטפתי. כי כל החוטף דבר מיד חברו, מוחזק לגזלן עד שיביא ראיה שהחפץ אכן שלו.

ולכן, גם עתה כאשר הוא מודה על החטיפה, אין הוא נאמן לומר ששלי חטפתי. ולכאורה צריך להיות הדין שיחזיר — הא ליכא תרי פהדי שחטף.

ומשום כך יש לנו להאמינו במיגו שהיה יכול לטעון 'לא חטפתי' והיה נאמן בכך. ולפיכך אי אפשר לומר לו שישלם.

ואם כן — נפטריה, כיון שיש לו מיגו שאילו היה אומר לא חטפתי — היה נפטר. ואם כן, יהיה נאמן לומר שלי חטפתי ויפטר, (64)

אולם גם זה לא יתכן כיון שאיכא חד פהרא שחטף, וממילא אין לו את המיגו שיכול לומר לא חטפתי. שהרי אם היה אומר כך, היה עד אחד מכחישו, והיה חייב שבועה להכחיש את העד.

ואם כן, לכאורה נימא ליה לחוטף, זיל אישתבע כנגד דברי העד, שהרי העד מחייבו שבועה.

64. הקשה הגרנ"ט בבבא בתרא סימן קע"ט: היאך היה נאמן החוטף לומר דידי חטפתי ולהיאמן מחמת מיגו שהיה אומר לא חטפתי כלל. והלוא מיגו במקום חזקה הוא. שהרי לנגזל ישנה חזקה שכל מה שתחת יד אדם שלו, ואם כן, אף בלי שיש שם עדים לא יהיה נאמן החוטף משום מיגו, כיון דהוי מיגו נגד חזקה. [ואף שדבר זה, ספק הוא בגמרא בבא בתרא

ה ב, מכל מקום ספק זה לא נפשט. ואילו כאן פשוט לגמרא שעל ידי מיגו נאמן אף במקום חזקה?]

וישב הגרנ"ט, שהספק האם אמרינן מיגו נגד חזקה, הוא רק בחזקה המבררת. כלומר, כאשר החזקה עשויה לברר ולהכריע עם מי האמת והדין. [וכגון 'חזקה אין אדם פורע תוך זמנו'. שעשויה היא לברר האם פרע הלווה את חובו או

אולם גם זה לא יתכן. **דכיון דאמר** והודה שמיחטף **חטפי** – הרי הוא מאשר את דברי העד שאכן חטף. ולא יכול להישבע כנגדו את השבועה שהעד מחייבו. כלומר, שלא חטף. (65)

ומשום כך – **הוה ליה חוטף זה** – **בגזלן**, אשר מוכן לישבע, אך אינו יכול להישבע משום שהוא פסול לשבועה. וכמו כן חוטף זה, אף הוא היה מוכן

לאו. ומכיון שדרך בני אדם שאינם פורעים חובותיהם תוך זמנם, הרי תולין בחזקה זו שהחוב לא נפרע. וכנגד חזקה כזו – לא אומרים מיגו].

אולם חזקה שאינה עשויה לברר, אלא רק לקבוע את ההנהגה בדבר, וכגון חזקה מה שתחת יד אדם שלו, שאינה מהווה בירור והוכחה שהדבר אכן שלו. אלא רק קובעת את הדין, שכאשר יש ספק היכן להחזיק את הדבר – יוחזק ביד מי שמחזיק בו כעת – הרי שכנגד חזקה זו אמרינן 'מיגו'. שהרי 'מיגו' הוא בירור והוכחה שהוא טוען אמת. וודאי שעדיף כח המיגו המברר ומוכיח, מאשר כח החזקה שאינה מבררת ומוכיחה אלא רק קובעת את ההנהגה בדבר.

וביאור זה תלוי בחקירה הידועה האם מיגו הוא בירור או כח טענה. [ראה לקמן הערה 61, על דברי הגמרא 'כל המחויב שבועה ואינו יכול לישבע משלם] ואמנם לפי הצד שמיגו אינו בירור אלא כח טענה, הרי שאין סיבה להעדיף את המיגו על החזקה. ועדיין קשה קושית הגרנ"ט.

65. משמע, שאם אכן היה אומר לא חטפתי היה נשבע על כך כנגד העד.

והקשו על כך בשם הגר"ח, דהלוא שניהם, גם העד וגם בעל הנסכא, ראו בו שחטף. ואף שבעל הנסכא אינו נאמן לחייבו ממון, מכל מקום נאמן הוא לפוסלו, כמבואר בגמרא סנהדרין כה א. [והובא דין זה בתוס' בסוגיא בבבא בתרא שם]

ואם כן, הרי מצטרפים העד ובעל הנסכא ופוסלים אותו מחמת הגזל, ואיך יתכן שישבע? ויישב בקובץ שיעורים [בבא בתרא אות קמ"ט] על פי דברי שו"ת הרא"ש כלל י"א, שאינו נפסל משעה שראו בו שחטף, אלא רק מעת שמעידין עליו שגזל, ורק מאותה שעה הוא פסול. ואם כן כל עוד לא העידו בו – כשר לשבועה.

ועדיין יש להקשות, שאמנם הפסול חל משעת העדות. אולם חל הפסול למפרע משעת הגניבה ומבואר בבבא קמא עג דהיכא שפוסלין אותו בגזל, הריהו נפסל למפרע. ואם כן, שוב קשה איך מניחין אותו לישבע, הלוא יתכן שיעידו עליו אחר כך בבית דין ונמצא שלמפרע, בשעה שנשבע היה פסול?

ותירצו על פי המבואר בתשובות המיוחסות להרשב"א בתשובה ק"ט, דאם קדם ונשבע, שוב לא יפסל בשבועה זו. משום שהתורה נתנה לו נאמנות מיוחדת לישבע כנגד העד. וכיון שבשעה שנשבע – נשבע כדין, שוב אינו נפסל כלפי שבועה זו שכבר נשבע!

ובטעם הדבר כתב הרשב"א, דאם יפסל לעדות ולשבועה מחמת עדות העד ובעל הדין, הרי לא הנחת בן אברהם אבינו שכשר לעדות. שאם כן, כל הנשבע על ידי עד אחד, פסול לעדות על ידי העד ובעל הדין, וכך אם היו שניים שתבעוהו והודה להם במקצת או שכפר הכל, הרי מעתה הוא פסול לעדות. ודבר זה לא יתכן. אלא כיון שנשבע כדין תורה שהאמינתו בשבועה זו, אין לפוסלו מחמת כן!

לישבע, וכל המחוייב שבועה ואינו יכול לישבע — משלם. (66)

ולדברי רבי אבא יש לומר, שגם היכן שהיו התובע והנתבע שניהם חשודין על השבועה דמתוך שאינו יכול לישבע — משלם.

להישבע כנגד העד. אך אינו יכול להישבע כיון שמודה הוא בעצם החטיפה. רק שטוען כי את שלו חטף.

אמר ליה רבי אבא לרב אמי: דינו הוא כך —

הזה החוטף מחוייב שבועה ואין יכול

ונחשב הדבר כאילו הוא חייב לשלם ממון. כמו שהיה חייב אילו היו שני עדים מעידי סאותו שחטף.

אלא שהתורה אמרה שיכול הוא לפטור עצמו מחיוב ממון זה, על ידי השבועה. וממילא היכן שאינו יכול לישבע, ואינו יכול לפטור עצמו מחיוב הממון, הרי הוא משלם.

או, שגידרה של השבועה הוא, שהשבועה מהוה חיוב בפני עצמו. ובלא השבועה אין כאן חיוב ממון כלל. אלא דכיון שהטילה עליו התורה חיוב שבועה, אמרינן שאם אינו יכול לישבע — משלם. אולם חיוב ממון זה הוא חיוב מחודש החל עליו כאשר אינו נשבע.

וביאר הגרנ"ט, שזוהי כונת התוספות בביאור מחלוקת רבי אבא ורב ושמואל. דרבי אבא סבר שהשבועה היא סיבת פטור. כלומר, שכיון שהעד מחייבו ממון כמו שני עדים, הרי שהואפן ליפטור מחיוב הממון שיש עליו כל עוד לא נשבע — הוא על ידי השבועה. ורב ושמואל סוברים שהשבועה היא חיוב בפני עצמו, ורק אם אינו נשבע הריהו משלם.

ונפקא מינה בזה היא, למקרה שהוא אנוס ואינו יכול לישבע. דלרבי אבא י"ל שכיון שאין לו את השבועה ואין לו איך ליפטור מחיוב הממון — על כורחו ישלם. כיון שזה עיקר החיוב החל עליו. ולרב ושמואל י"ל דכל מה שחייב לשלם היכן שאינו נשבע, הוא משום שאינו רוצה לישבע. ואם כן הריהו מעדיף לשלם. אולם כאשר אינו יכול לישבע הרי שאין סיבה לחייבו בממון. שהרי רוצה הוא לקיים את

66. התוספות בכבא בתרא לד א הקשו: מדוע לא נאמין את החוטף על ידי 'מיגו' שהיה יכול לומר לא חטפתי, ומחמת כן היה מתחייב שבועה להכחיש את העד, והיה נשבע ונוטל, ואם כן, מחמת המיגו נאמין לו גם עכשיו שה'נסכא' שלו?

[עייין שם בתוספות שהוכיח שאף שעל ידי מיגו זה היה מתחייב שבועה, מדאורייתא להכחיש את העד, ואם כן אין כאן מיגו, מכל מקום הוכיח התוספות שם דאף מיגו שהיו מתחייבים בו שבועה — הוי מיגו. ועי"ש מה שתירץ]

עוד הקשו התוספות שם: אם אין לו לחוטף מיגו, אמאי פטרוהו רב ושמואל, הסוברים שאם אינו יכול לישבע אינו משלם? והלא אם אין לו מיגו, אינו נאמן אף לומר 'דידי חטפתי'. וישלם, כיון שגולץ הוא. ומחמת מה נאמן עד כדי שיפטור מהשבת הממון?

ופירש ריב"ם: דהא ודאי יש לו מיגו שהיה יכול לומר לא חטפתי ולהכחיש את העד. ומשום כך סוברים רב ושמואל שפטור. אולם רבי אבא סבר שאף אם יש לו מיגו — חייב. דכיון שיש כנגדו עד אחד המחייבו שבועה. וכבר חל עליו חיוב זה, הרי דינו או לישבע או לשלם. ואין בכח ה'מיגו' לפטור אותו מחיוב זה.

ובביאור דברי בתוספות, כתב בחידושי הגרנ"ט בבא בתרא סימן קע"ט. דהנה יש לחקור ביסוד הדין דמתוך שאינו יכול לישבע משלם. האם שבועת עד אחד חשובה כפטור. כלומר, דכל מקום שיש עד אחד הרי הוא כשניים,

ודנה הגמרא: **אילימא** אם נאמר שהמיעוט הוא על מקרה **דאמר** ליה יורש המלוה ליורש הלוה: **מנה** היה **לאבא** ונתנו **ביד אביך**,

ואמר ליה יורש הלוה: **חמשיין** [חצי מנה] יודע אני כי **אית ליה**, שקיבל מאביך בהלוואה, **וחמשיין** יודע אני שלית ליה שלא קיבל ממנו אלא את החמשיין שהודיתי לך עליהם, ועל מקרה זה נאמר המיעוט שאין היורש נשבע —

הרי דבר זה תמוה, כיון ש**מנה** לי הוא ו**מנה** לי **אבוהא**, שהרי מאחר והוא מודה בחצי ההלוואה, וטוען טענת ברי שאת החצי השני

וזהו שאמרו "רבותינו שבארץ ישראל — רבי אבא". שתחזור השבועה למחויב לה, ומתוך שאינו יכול לישבע — משלם.

אמר רבא: כוותיה דרבי אבא שאמר המחויב שבועה ואינו יכול לישבע משלם — **מסתברא**.

דתני רבי אמי: "שבועת ה' תהיה בין שניהם", בין שני בעלי הדין אם קיימין הם לפנינו — **ולא בין היורשיין!**⁽⁶⁷⁾

ושואלת הגמרא: **היכי דמי** חיוב שבועה בין היורשין אותו מיעוטו מן הפסוק הנ"ל?

לא נשבע החייב את השבועה. והלוא, הוא לא היה נאמן לטעון לא חטפתי כנגד שניים המעדיין אותו שחטף, ומשום כך אין לו לחוטף 'מיגו', כיון שבטענה זו דלא חטפי, אין כל נאמנות כנגד העד.

ולכן, כל עוד לא נשבע חייב הוא לשלם, כיון שנחשב הדבר כאליו שני עדים מעידים כנגדו. ומחייבים אותו ממון. ומשום שאינו נשבע, חייב הוא לקיים את דינו — ולשלם!

67. עיין בקצות החושן סימן ס"ט ס"ק ז', שנסתפק מה יהא הדין במקרה שנפסק על אדם להישבע שבועה דאורייתא, כגון שבועת מודה במקצת או שבועת עד אחד, ומת. האם צריכים היורשים לשלם, כיון שנתחייב אביהם שבועה דאורייתא שאילו לא היה נשבע אותה, היה חייב לשלם.

[ועיי"ש שתלה זאת במחלוקת הראשונים האם נאמר דין 'מתוך שאינו יכול לישבע — משלם' היכן שאינו יכול לישבע מחמת שהדבר אינו ידוע לו, ועיי"ש].

החיוב המוטל עליו, ועל כן פטור הוא מתשלום. וכן ביאר הקובץ שיעורים בכבא בתרא אות קמ"ה.

ולמה שנתבאר בדעת רבי אבא, הקשה הקובץ שיעורים: ומה בכך שהעד הוא כשניים. הרי גם כנגד שני עדים היה נאמן לומר 'את שלי חטפתי', אילו היה לו 'מיגו' בדבר זה. שהרי אין הוא מכחיש את העדים — אלא מודה שחטף, רק שאומר כי את שלו חטף, ואילו היה לו מיגו היה נאמן אף במקום שני עדים?

והביא בזה הקובץ שיעורים את החקירה המפורסמת, האם 'מיגו' הוא בירור שהטענה היא אמת, או ש'מיגו' מועיל מכח הטענה.

[כלומר, אילו היה טוען את הטענה השניה שלא טוען אותה כעת, היה נאמן על ידה. אם כן, אף כאשר טוען כעת את הטענה שאינה מועילה, נאמן הוא מכח הטענה שהיה יכול לטעון].

והוכיח הקובץ שיעורים ש'מיגו' מועיל מכח הטענה השניה. ומשום כך אין לו לחוטף 'מיגו' שהיה יכול לומר לא חטפתי. שהרי אילו היה טוען את הטענה שלא חטפתי — לא היה נאמן כיון שעדות עד אחד הרי היא כשנים [כל עוד

אי אמרת בשלמא אם אביו, כאשר יטען מ-ב טענה כי האי גזונא שחמישים ידענא וחמישין לא ידענא — מיחייב שבועה, ומתוך שאינו יכול לישבע משלם —

שפיר איצטריך קרא למיפטר גבי יורשין. ולהשמיע כי אף שאביהן היה משלם — הם פטורין.

אלא אי אמרת דלא כרבי אבא. ויהיה הדין שאם יטען אביו כי האי גזונא את הטענה הזו, על יתרת התביעה ויאמר שאינו יודע — נמי יהיה פטור, כיון שהמחויב שבועה ואינו יכול לישבע פטור ולא משלם,

אם כן, קרא גבי יורשין לפוטרים, למה לי? והרי אביהם גם היה פטור באופן זה. וודאי שהיורשין יהיו פטורין כמותו!?

אלא מוכח מכך כדברי רבי אבא שהמחויב

לא חייב, הרי מודה במקצת הוא. ומדוע פטור משבועה? (68)

אלא לאו. ודאי ישבע הבן במקרה זה. והמיעוט נאמר על מקרה אחר —

והוא, דאמר ליה יורש המלוה: מנה יש לאבא ביד אביך. אמר ליה יורש הלווה: המשיך מתוך מנה זה ידענא [יודע אני שלוה אבי מאביך],

והמשיך לא ידענא [לא יודע לי אם לזה אם לאן]. ובאופן זה יש לפטור את היורש, משבועה ומתשלום החמישין הנותרין שתובע ממנו, משום שאינו בקי בעניני אביו.

ומעתה, יש לדייק מדברי רבי אמי כדבריו של רבי אבא. שהמחויב שבועה ואינו יכול לישבע משלם: (69)

וכיון שהודה — הרי הוא משיב אבדה ופטור משבועה.

עוד כתבו הראשונים, שתביעה זו "מנה לאבא ביד אביך", יש לפרשה באופן שתובעו על מנה שעדיין קיים. כגון שנתנו אביו בתורת פקדון שהיה גזול אצלו. כיון שאם בתורת מלוה נתנו וכעת אינו קיים, פטורין היתומים משבועה! כיון שאין גובין מן היתומין אלא מן הקרקעות. דהא מטלטלין שנפלו לפני היתומין בירושת אביהן — לא משתעבדים בחובותיו אלא רק הקרקעות. ואם כן, כאשר מודה לו היתום על חצי התביעה במנה שאינו בעין, הריהו מודה לו על שיעבוד קרקע. ואין נשבעין. [ובכל ענין זה — עיין בקצות החושן סימן ל"ט ס"ק א']

69. דקדק האילת השחר, שרבי אמי סובר ששיעבוד נכסים עבור חוב, הוא מן התורה.

68. ביארו הרשב"א והריטב"א שכן המלוה תובעו בטענת ברי. ואומר לו: אני ואתה היינו שם בשעת הלוואה או בשעת הודאה שהודה אביך בפני אבי על חוב זה. ואילו הלה, בנו של לווה טוען כברי שחמישים אית ליה וחמישים לית ליה.

והרי הוא מודה במקצת הודאה גמורה וחייב שבועה מדאורייתא. וזהו שהקשתה הגמרא: מה לי הוא ומה לי אביו? שהרי שניהם גם הוא וגם אביו אליו היה כאן, מודים הם הודאה גמורה. וממילא חייבים בשבועת התורה.

וכתב הרשב"א, שאילו לא היה בן המלוה טוענו טענת ברי, אלא היה אומר לו שמא מנה לאבא ביד אביך, הרי שאף אם היה הנתבע מודה במקצת — היה פטור משבועה. כיון שמשיב אבדה הוא. שהרי אין הלה תובעו בטענת ברי, ואילו היה רוצה היה מעיז פניו ומכחיש הכל.